

Jeruzalem belegerd

Thema: Jesaja
Jesaja 36

a. Angst aangejaagd door de belegeraar (Jes. 36: 1-10)

UITLEG VAN DE TEKST

Met de troonsbestijging van Hizkia zit er na jaren weer een godvrezende koning op de troon van vader David. Onder leiding van Hizkia wordt de tempeldienst weer in ere hersteld en de afgodendienst gebroken. Een geweldige reformatie vindt plaats. De Heere verbindt daaraan ook Zijn zegen. Het land dat onder leiding van koning Achaz eigenlijk niet meer meetelde, krabbelt uit een diep dal op en wordt militair en financieel sterker.

Deze geschiedenis uit Jes. 36 vinden we ook in 2 Kon. 18: 17v. Daar kunnen we lezen dat in het zesde regeringsjaar van Hizkia de stad Samaria wordt ingenomen. De inwoners van het noordelijke rijk worden als ballingen weggevoerd. Acht jaar later richt koning Sanherib zijn pijlen op Jeruzalem. De reden hiervan zal de opstand van Juda geweest zijn. Jarenlang was Juda een vazalstaat van Assyrië en verplicht belasting te betalen. Tijdens de regering van Hizkia verbreekt Juda de banden met Assyrië, wat betekent dat de belastingen niet langer betaald worden. We kunnen begrijpen dat dit de woede van koning Sanherib opwekt en dat hij met een leger optrekt naar Jeruzalem. Op dat moment kan koning Hizkia de dreiging nog afwenden door 300 talenten zilver en 30 talenten goud (een talent staat voor 30 kg) af te dragen. Een geweldig bedrag waarvoor Hizkia zelfs zilver en goud uit de tempel moet gebruiken. Het is maar van korte duur. De koning van Assyrië (vers 1) trekt opnieuw op. Hij neemt de vaste (Hebr. batsar wat betekent versterkt. Het gaat om steden met een verdedigingslinie of muur) steden van Juda in. Na deze overwin-

ningen stuurt Sanherib zijn aanvoerder Rabsaké van Lachis naar Jeruzalem. Hij heeft een forse strijdmacht bij zich. Hij legerd zich in de buurt van een watertoevoer dat water levert aan een waterbekken. Jesaja geeft aan dat een en ander zich afspeelt vlak bij het veld van een 'voller'. Nu (vers 3) stuurt koning Hizkia een delegatie naar Rabsaké. Deze bestaat uit Eljakim, zoon van Hilkia, de hofmeester (Hebr. bajith wat zo iets betekent als degenen die over het huis gaat), daarnaast Sebna de schrijver (een soort secretaris) en Joach, zoon van Asaf de kanselier (Hebr. hamizakar wat letterlijk degenen die doet gedenken betekent, een soort eerste minister). Rabsaké neemt het woord (vers 4). Ze moeten een woord van Sanherib overbrengen aan Hizkia. Het is een haast retorische vraag. Waarop berust uw vertrouwen? Hij beschuldigt Hizkia (vers 5) van 'lippentaal'. Hizkia belooft in zijn ogen dingen aan zijn volk die niet opwegen tegen de raad (strategie) en de macht (bedoeld wordt militaire macht). Hij vraagt Hizkia op wie hij eigenlijk vertrouwt dat hij de moed heeft gehad om te rebelleren (Hebr. marad wat in opstand komen betekent) tegen Sanherib. Hij veronderstelt (vers 6) dat Hizkia vertrouwt op Egypte als bondgenoot. Dat is echter een gebroken (Hebr. ratsaf wat gebroken of geknakt betekent) rietstaf die, als je er op zou leunen met je gewicht, je hand doorboort. Faraó is geen bondgenoot die iemand redt, maar is voor degenen die op hem vertrouwden juist een bron van ellende geweest. Sanherib oppert bij monde van Rabsaké nog een mogelijkheid (vers 7). Hij probeert het vertrouwen van de afgezanten van Hizkia te ondermijnen. Als u (bedoeld worden de afgezanten) zegt op de HEERE te vertrouwen, dan wijs ik u erop dat uw koning verschillende hoogten

(Hebr. bamah wat duidt op een 'offerhoogte') en altaren heeft weggenomen. Hij is degene die wil dat u alleen in Jeruzalem buigt voor uw God. Rabsaké bedoelt te zeggen: 'Is het wel zo zeker dat de HEERE u nog wil steunen, nu uw koning Hizkia offerplaatsen voor Hem vernietigd heeft?' Hij spreekt nu (vers 8) zelfs zeer uitdagend. Hij daagt ze uit hun kans te wagen met de koning van Assyrië. Hij zal ze tweeduizend paarden geven. Maar Rabsaké betwijfelt zeer of ze genoeg ruiters hebben om de paarden te berijden. 'Hebt u in de gaten' (vers 9), zo zegt hij, 'dat u niet in staat bent om zelfs maar weerstand te bieden aan de minste van de vorsten van Assyrië? Uw eigen militaire macht stelt niets voor.' Hij zegt dat hij weet dat ze hun vertrouwen hebben gesteld op de wagens en ruiters van Egypte. Nog één woord zegt hij (vers 10). Hoe staat de HEERE eigenlijk tegenover dit alles? We moeten het eerste deel van de zin lezen als een vraag. 'Ben ik zonder de HEERE opgetogen tegen dit land om het te verderven?' Het antwoord is nee. Sanherib claimt bij monde van Rabsaké dat de HEERE hem geboden heeft op te trekken tegen Juda en het te verderven. Zo probeert de legeraanvoerder op alle mogelijke manieren het vertrouwen van de gezanten te ondermijnen.

Nu zit er in deze vragen van Sanherib een kern van waarheid. Hizkia heeft een bondgenootschap met Egypte gesloten en Egypte is een onbetrouwbare bondgenoot gebleken. Eveneens kan gezegd worden dat Assyrië een roede in de hand van de Heere is om Juda en Jeruzalem te tuchtigen. Dat heeft God immers tegen Ahas gezegd (Jes. 7). Toen Syrië een bedreiging vormde voor Juda nam men de toevlucht tot Assyrië. Nu staat dat Assyrië aan de poort van Jeruzalem, bij het veld van de voller. Dat is dezelfde plaats als waar Jesaja het oordeel uitsprak tegen Ahas. Wellicht stond Hizkia er als kleine jongen bij. God volvoert ook Zijn bedreiging.

TER OVERWEGING

Voor de kinderen in de oudste groep moeten we eerst wat Bijbelse aardrijkskunde geven: Assyrië, met de hoofdstad Ninevé (nu Noord-Irak) moet onderscheiden worden van Syrië en van Babylon (nu Zuid-Irak) waar later Nebukadnézar regeerde. Israel en Juda worden een speelbal in de handen van de wereldmogendheden. Er bestaat veel buitenbijbels bronmateriaal.

We zien in dit Schriftgedeelte een staaltje van psychologische oorlogsvoering. Met de kinderen kunnen we bespreken dat de duivel nog steeds te werk gaat zoals Sanherib bij monde van Rabsaké hier doet. Ten eerste komt hij met een groot leger. De kinderen herkennen de gedachte dat iemand indruk op je probeert te maken. Die jongen probeert groter en breder te lijken. De groep probeert eruit te zien als een sterke eenheid. Allemaal om angst

in te boezemen bij je tegenstander. Zo kunnen kinderen zich alleen voelen tegenover die groep kinderen die niets van God en het geloof in Hem willen weten.

Rabsaké probeert het vertrouwen te ondermijnen in degene die je kan helpen. Ook dat is herkenbaar. Een tegenstander zal laatdunkend spreken over degenen die aan jouw kant staan. Hier over de Farao. In ons leven misschien over je vader, moeder, de gemeente waar je bij hoort.

Rabsaké stelt op twee manieren aan de orde dat het helemaal niet zeker is dat de HEERE helpt. Allereerst door te suggereren dat Hizkia de HEERE misschien wel boos heeft gemaakt. Zo herkennen de kinderen het als de duivel ze als het ware toeschreeuwt dat de HEERE hen niet helpen zal, omdat ze gezondigd hebben. Voor jou helpt bidden niet, want ga maar na wat je allemaal verkeerd hebt gedaan.

De tweede manier is nog geraffineerder. Hij suggereert dat de HEERE hem gezondend heeft. Als iemand claimt dat de HEERE aan zijn zijde staat, kan dat ons van ons stuk brengen. Het is goed om met de kinderen te bespreken hoe dit gebeuren kan en wat ze er mee moeten. Niet dat iemand zegt dat de HEERE hem of haar helpt, is doorslaggevend. Belangrijk is of wat iemand zegt ook echt klopt volgens de Bijbel. God gaat niet allereerst aan onze kant staan, wij moeten door de Bijbel te gehoorzamen aan de kant van God staan. Wat iemand zegt heeft gezag als we het zo ook vinden in de Bijbel. Tot die tijd moeten we heel argwanend zijn ten opzichte van mensen die claimen dat de HEERE aan hun zijde staat.

b. Striemende woorden (Jes. 36: 11-22)

UITLEG VAN DE TEKST

De gezanten van Hizkia (vers 11) doen een verzoek. Ze vragen of Rabsaké in het Syrisch wil spreken. Dat verstaan ze wel. Ze willen niet dat het volk op de stadsmuur getuige is van deze beraadslaging. Het is een eerlijk verzoek. Als diplomaten met elkaar spreken, zijn daar doorgaans geen militairen bij aanwezig. Rabsaké weigert (vers 12) om op dit verzoek in te gaan. Hij wil niet allereerst het vertrouwen van de gezanten ondermijnen, maar dat van het volk. Doelbewust spreekt hij Hebreeuws. Hij is gezondend om te spreken met de mannen die, als de belegering lang gaat duren, mogelijk hun eigen uitwerpselen zullen eten en hun eigen urine drinken. Rabsaké bedoelt duidelijk te maken dat deze mannen een verschrikkelijke tijd tegemoet gaan. Hij hoopt dat hen de moed in de schoenen zinkt. Hij spreekt ze rechtstreeks aan (vers 13). Hoort de woorden van de 'grote koning', de koning

van Assyrië, zegt hij. Niet hun koning, Hizkia, is groot, maar die van hem. Laat u (vers 14) niet bedriegen door Hizkia uw koning, zegt hij. Hij zal u niet kunnen redden. Ook niet (vers 15) als Hizkia zegt dat de HEERE uw God de stad zal bewaren. Daar moet u niet op vertrouwen, zegt hij. U komt bedrogen uit. Hij geeft ze een raad (vers 16). Het is veel verstandiger als u uzelf overgeeft. Dat is wat de koning van Assyrië wil. Dan zult u gespaard blijven. U zult naar huis kunnen en nog van uw wijngaard kunnen drinken en vruchten van de vijgenboom eten. Rabsaké is wel eerlijk (vers 17). Ze zullen niet blijvend terug kunnen keren naar hun huizen. Hij komt ze halen om ze mee te nemen naar Assyrië. Maar ook dat land is rijk aan gewas. Ze mogen (vers 18) zich niet langer door Hizkia laten 'verleiden' als hij zegt dat de HEERE redding zal geven. Nu zet Rabsaké de God van Israël op dezelfde hoogte als de afgoden. Welke god heeft zijn land kunnen redden? Want Rabsaké steunt op de gedachte dat in die tijd volken en steden hun eigen goden hadden. Is er één geweest (vers 19) die redding gaf? Waar zijn de goden van Hamath en Arpad (beiden steden in Noord-Syrië)? Waar die van Sefarvaim? En die van Samaria? Geen van die goden kon uitkomst geven. Zou de HEERE het dan wel kunnen (vers 20)? Het volk geeft geen antwoord op deze woorden (vers 21). Ze hebben de opdracht gekregen om te zwijgen. De gezanten van Hizkia keren terug (vers 22). Ze hebben, als teken van rouw en ontzetting, hun klederen gescheurd. Zo komen ze bij Hizkia en doen verslag van wat er gezegd is.

TER OVERWEGING

Rabsaké doet iets wat ook voor ons zeer herkenbaar en actueel is. Hij speelt in op de gevoelens

van het volk. Met de kinderen kunnen we erover spreken dat dit ook in onze tijd op grote schaal gebeurt. Via radio, televisie, internet en de krant wordt het volk benaderd en vaak onrustig gemaakt. Of dat nu gaat over een griepepidemie, de kredietcrisis of wat dan ook, mensen worden onrustig. Daardoor komen ze in beweging. Vaak komen mensen daardoor in opstand. We leven in een tijd waar banken failliet gaan, omdat mensen bang gemaakt worden en daardoor hun geld gaan opnemen. Er is niets nieuws onder de zon.

Belangrijk is dat de duivel dit middel ook gebruikt. Hier door het vertrouwen van het volk in de HEERE te ondermijnen. Geen enkele god heeft zijn volk kunnen redden, zegt Rabsaké. Zijn boodschap is dat de HEERE het dan ook niet kan. Op allerlei manieren klinkt die boodschap ook in onze tijd. Staat God niet machteloos tegenover een aardbeving in Haïti? Kunnen mensen niet (voor ons gevoel) strafeloos de HEERE lasteren? Grijpt de HEERE wel echt in als ik in nood ben? Kan Hij dat wel? Die vragen ondermijnen ook het vertrouwen van de kinderen. Het is goed om daarover met ze te spreken.

We mogen de kinderen voorhouden dat de HEERE wel betrouwbaar is. Wat mensen ook zeggen. De Heere Jezus redt een ieder die tot Hem vlucht. De HEERE zal niet beschamen degenen die Hem aanroepen. Mensen kunnen zeggen wat ze willen. 't Is trouw al wat Hij ooit beval. Het staat op recht een waarheid pal. Als op onwrik'bre steunpilaren' (Ps. 111: 5).

GELOOFSLEER

Heidelbergse Catechismus, vraag en antwoord 94 en 95. Waar stellen we ons vertrouwen op? Kunnen we op de Heere vertrouwen? Mogen we, ondanks onze zonden, op de Heere vertrouwen?

